

Előfizetési díj.

Vidéke postán vagy helyben házhoz hordva

Éves díj	16 frt.
Féléves	8 „
Negyedéves	4 „
Egy óra helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főter 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

AZ ÉRTÉKESBB CIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 8 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppellik Alajos (Wollzeile 22.), Hasenstein és Vo'ger (Wallischgasse 10.) Rnd. Mosse Publicistische Bureau Budapestben: Hasenstein és Vo'ger hirdetés közz. roddja. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Budapest szervitör 5. sz. Braun Ede hirdetményi ügynöksége, József utca 10. sz. 1 emelet

Nyitási cikkek

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

KELET

politikai és közgazdasági napilap

hatodik évfolyama második évfolyamára.

A „Kelet” előfizetési ára:

Éves díj	16 frt
Féléves	8 frt
Negyedéves	4 „
Egy óra	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legelőszérűbben postai levélváltással alólított könyvkereskedésbe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

STEIN JÁNOS.

a „Kelet” kiadója.

Kolozsvár, 1876. április 3.

(B-n). Közlebről azt mondtuk, hogy mind a hírlap, mind a socialis téren helyesebben cselekszünk akkor, ha az Auszriával kötendő kereskedelmi szerződés és független magyar jegybank kérelmének részleteit minél kevésbé szellőztetjük mindaddig, míg ezen kérdések a két miniszterium közötti egyezkedés stadiumán állnak, vagy míg a kérdések békés kiegyenlítése lehetlenné nem vált.

Most is ugyanezen nézetben lévén, nem követjük azok példáját, kik csak pár napokig a miniszterek bécsi útja előtt minn áron azt akarták bebizonyítani, hogy Ausztria és Magyarország közt a vámterület közösségének fentartása mellett oly egyezkedés nem jöhet létre, mely hazánk anyai érdekeit tönkre ne tegye, s a független magyar jegybank felállítása is csak ugy emelhető, ha végkép szakítunk az ausziai nemzeti bankkal.

A Lajtán tul nemcsak a hírlapok, hanem a kormány, sőt a parlament is sok leig jónak látták a 67. közjogi alap végpizsa alá bujni, azt állítván, mintha a kia fennebbi kérdések újabb rendezését sürgeti, magát az 1867-iki alapot támadná leg. Ez alapatlan rágalom volt, s bizonyra kevesebb Magyarországon azok szám, kik a jelenlegi közjogi alapot meg kívánák szüntetni, mint a Lajtán tul azok kik a nagy német birodalom keretében szeretnék Ausztriának legalább egy része beleilleszteni.

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Merő Paulina.

Regény levelekben.

Írta:

SHERBULEZ VICTOR.

Második kötet.

(Folytatás.)

Harminczhatodik levél.

Saint-Cerques nov. 14-én.

— S ön még le akarta vágni füleit, látja, hogy a lovag ostor is elég jó volt neki. — Nagyon jó, válaszoltam én. Már most nézze meg jól ez ereklét is melyet önként szívenem fogok hordani. Ez is tán iskolai gyerek műve? S ezzel átnyújtam neki a új tartalom papír foszlányt. — Egy feliratokat fűrkésző tudós türelmével vizsgálta az írást: — Oh ez már nem; szólt végre, ez írás nem fiatal kéztől származik; e kissé reszkető, s nagy betűk...

Ma már, miután a fennebbi vádaskodás alapatlansága bebizonyult, nem felezi többé az 1867-iki közjogi alap azokat, kik a kereskedelmi szerződésekre és bankkérdésre nézve mereven ragaszkodnak a statusquohoz, s bizonyára magok azon urak sem hiszik, hogy a kereskedelmi viszonyok megállapítása és a jegybank felállításának kérdései csak távolról is ugyanazonosíthatók lennének a közjogi kérdésekkel vagyis a köztünk fennálló és mindenestre fenn tartandó és megszilárdítandó 1867-ki közjogi alappal.

Meg vagyunk győződve, hogy a belügyeire nézve merőben független Ausztria és Magyarország közti testvéries egyetértést, mindkét terület anyagi és szellemi érdekeit nem azok mozdítják elő, kik csupán anyagi érdekeket tekintve, aztán is Ausztria javára szeretnék kizsákmányolni Magyarországot, s Ausztria és a nemzeti bank gyámködása alatt szeretnék tartani pénzügyi viszonyainkat, hanem azok, kik beösmérik a statusquo tarthatatlanságát, készek az igazságosság és lojalitás terére lépni.

Ministeriumunk már eddig is bebizonyította, miszerint kész annyi áldozatot hozni, a mennyit hazánk romlása nélkül hozhat, s ennél többet nem követelhetnek a Lajtán tulai sem, de ennyibe beleegyezünk mi is.

Ezeknél fogva a lajtántuli államférfiakon a sor a magyar részről nyújtott kezét elfogadni vagy visszautasítani merev maguktartása által. Ha az első teszik, lehetővé lesz töve a mindkét kérdés igazságos és méltányos megoldása, míg ha kicsinyes és igazságtalan követeléseikhez ragaszkodnak, el fogjuk mondhatni egymásnak: „fel is út, le is út”.

Melyik fél fog ez esetben többet veszteni, arról ezuttal nem szólnunk, mert nem akarunk olajat önteni a tűzre, de annyit mégis talán állíthatunk, hogy az, a ki birtokában van valaminek, a mi tulajdonképpen nem az övé, azront, ha ki kell azt bocsátania, míg az, a ki visszahelyeztetik tulajdonába, természetesen nyer.

Ez azonban nem azt teszi, hogy nekünk sem volna sok részben előnyösebb a vámterület közösségét jó feltételek mellett fentartani.

A két kérdés kényes természete megkívánja tőlünk is, hogy ne zavarjuk Bécsbe ment minisztereinket időnapelötti tanácsainkkal, interpellációkkal s nézzük részrehajló szemüvegen át a megoldandó kérdéseket, hanem igyekezzünk egyfelől tekintetbe venni a megadott körülményeket s másfelől utját nem állani a sikernek.

Ezekből indulva ki, nem helyeseltük és nem helyeseltük azt sem, a midőn azt hirdetik a lapok, mintha a közös vámte-

rület fentartását a nemzet már merőben elárkhozta volna, mert mi megvalljuk, azon hitben élünk, hogy a sok petíciók és hírlapi cikkek inkább csak tüntetéseknek tekinthetők, a reánk nézve káros és igazságtalan statusquo ellen.

Bővidbe foglalva, ha minisztereinknek sikerül előnyös pontozatokat hozni haza, mi csak örvendeni fogunk, míg ha fáradásaikat nem fogja siker jutalmazni, nem fogjuk kárkhozatni s akkor jön el az ideje, hogy képviselőink, videant ne quid republica detrimenti capiat.

Magyar lapok szemléje.

A „Kelet Népe” előtt ma már annyi világos, hogy azon közgazdasági baj, melynek hatását mind Ausztria, mind Magyarország három év óta oly sajnosan érzi, nem egy mulékony természetű válság, hanem egy általános, mélyen gyökerező s mélyre ható nemzetgazdasági betegség, mely közviszonyaink egész szervezetét támadta meg. E betegség forrását kikutatni s alkalmas orvosi szereket alkalmazni volna az okzerü közgazdasági politika feladata. Ilyen azonban sem nálunk, sem Ausztriában nem létezett eddig s nem létezik ma sem. A pillanatnak éltek állam és egyesek egyaránt. S e könnyelmű életnézet és életmód következménye alig lehetett más mint, a túlköltségek. Egy nagy disharmonia keletkezett a termelés és fogyasztás közt, melynek következménye a fokozatos elszegényedés. A jobb fordulat nézete szerint be nem álland mindaddig, míg az állam és a társadalom be nem látja a takarékosság szükségességét s nem eszközli újabb tökélet felhalmozódását, melyek egy virágzású korszakhoz megadhatják majd a szükséges lendületet.

A „Nemzeti Hírlap” szerint most fog eldőlni, ha vajon a szabadelvű párt képes lesz-e az államháztartás súlygyeget helyreállítani, képes lesz-e az ország gazdasági viszonyait regenerálni. Mert tul vagyunk ama hiten, mint ha azt a sokat emlegetett egyensúlyt törlessel és új adóval helyre lehessen állítani. Elkerülhetetlen szükségé van az országnak azon segélyforrásaira is, melyeket most a közös vámterület Ausztria számára foglal le; szüksége van gazdasági politikára és a közhitelnek egy magyar bank segélyével való újja teremtesére. Mindez nélkülözhetetlen a fináncziák rendezésére, és ha a szabadelvű párt mindezt nem tudja megszerezni az országnak, akkor e pártképtelen lesz életcéliját teljesen megvalósítani! Bizonyosnak tartja, hogy a szabadelvű pártot csak a teljes siker, vagy pedig a teljes sikertelenség fogja egy táborban találni. Minden fél-eredmény válságot teremtené a pártban.

A „Hon” a vámműgyben való közvéleményről szól. Elősméri, hogy van egy szélsőbali és két szabadelvű párti napilap, mely elítéli a vámközösséget. Igaz, hogy a törvényha-

— Attól őrizkedni fogok! kiáltottam fel. Emberi méltóságom becses előttem; ez az egyedüli, mi feumaradt még számomra. Ha meg is öl e némaság, én halgatni fogok!

De ő nem hagyott fel szándékával, legalább huszszor visszatért az ostromláshoz, előmbé terjesztő, „hogy ő képes lesz felderíteni mindent a nélkül, hogy engem hamis helyzetbe hozna; hogy találni fog ő valamely különös ürügyet bejuthatni Bird urhoz, egész hivatalos komolysággal viselendi magát, figyelni, észlelni fog s csak is akkor hozza elő nevet, ha valami jó kilátásai lesznek... Ismerem e merész röptű szellem képességét; ismerem mennyire tapintatos és kíméletes tud lenni. Végre kicsikarta beleegyezésemet, mire megnyugodva öltözetében dült le egy kicsit ágyára pihenni.

Ma hajnali három órákor el is utazott. Vajjon mit reméljek utjától? Semmit. Nem vesztém el még józan eszemet, de azért nem állhatom meg, hogy türelmetlenül ne várjam visszatérését; azt csak megengedheted Felix, hogy „van jogom kíváncsinak lenni.”

Nov. 14. d. u. 4 óra.

A posta egy óra múlva fog itt átmenni; visszahozza-e akkor Dávidot is?

Ma egész nap a szabadban járkáltam. Elmentem megnézni a „kecskefőjt”, bejártam az erdő körülbe... Ugy látszik, már kigyógyultál! fogod

tóságokból 32 nyilatkozott az önálló vámterület mellett. Tisztelettel hajlik meg mindazon nyilatkozatok előtt. Csak két ellenészrevétele van. Egyik az, hogy sem a törvényhatóságok, sem a lapok tömege e mozgalomhoz még nem csatlakozott. Tehát a közvéleményről e tekintetben beszélni nem lehet. Igaz, hogy ellenkező tüntetés nem történt, a választó kerületek hallgattak. Vajjon: azt hiszik-e az önálló vámterület feltétlen hívei, hogy mindez azt teszi, hogy velők ellenkező vélemény nincs, hogy a közös vámterület ügye el van itélve? Ne gondolják. El van az itélve jelen alakjában és midőn annak javítása vagy az önálló vámterület közt kell választani, itéletet sem lehet hozni, míg javított alakját nem látjuk. Igaz, hogy a kérdés szakszerű, előleges megvitatása nagyon kívánatos. De e tárgyban a közvéleményt nem egy gyűlési határozat vagy petíció fejezi ki, hanem a szakemberek nyilatkozata egyesek és területek véleménye alakjában mely nem nagyon támogatja azon követeléseket, melyeket a közvélemény czége alatt árulnak.

Az „Egyetértés” az önálló vámterület oly kiáltó szükségnek tartja Magyarországi mai viszonyai között, akár csak a betevő falat kenyér. Különösen két szempontból alig lehet eléggé megbecsülni fontosságát. Pro primo, mert egyedüli eszköz a kórságos defizitek megszüntetésére; pro secundo, mert nélküle lehetetlen a fejlődés a közgazdaság bármely ágában.

Román lapok szemléje.

A „Telegr. Rom.” a legsajnálatraméltóbb calamitásnak tartja azt, hogy az oláh nép érdekeit veszélyeztetett valamennyi roszt, a tanult és intelligens oláh férfiakban összpontosulva találja. Ismer intelligens, tanult urakat, kik szegénységök miatt ösztöndíj-élvezése mellett folytatták tanulmányaikat, s a mint közszolgálatba lépnek, a helyett, hogy tisztességes és önzertesz férfiakhoz illőleg viselték volna magukat, a végletekben, a hanyagságban s a luxusból kezdettek kitűnni, úgy, hogy akarva nem akarva el kel binnie, miszerint tanulási idejük alatt, több roszt, mint jót sajátítottak el, s ezért nem is csodálkozik azon, ha a nép ezt mondja: „Bizony, tanult férfiak közül némelek semmiféle törvényt nem ösmernek — még Istenök sincsen, s csak azt tanulták: hogyan gazdagodhatnak meg, s mi uton nyúzhattak meg minket.” — Ha biggadan számba veszi a körülményeket, s megbírálja a tanult és intelligens férfiak minőségét, akkor helyben kell hagyania a népnek e feljajdulását, sőt el kell ismernie azt is, hogy az erkölcsi süllyedés azon szerencsétlen idejében élünk, midőn a közhivatal az illetők a nyereszkedésre használják. Ma az igazság helyett hazugság, az őszinteség helyett képmutatás, az egyetértés helyett disharmonia, az erkölcs és ártatlanság helyett bűn uralkodik. Nem remélhet semmi jót, sem az állami, sem az egyházi, sem a köz és magán ügyekben mindaddig, míg a jó utra nem tér-

mondani. Felix, az esetben ünnepi díszben kellett volna viszontlátnom e helyeket... nem, szívem soha nem bírta volna elviselni e gúnyját a természetnek, de e helyek ugy átváltak, miként sorsom. Ez összhang, közte és köztem tetszett nekem.

Vizontlávra ez erdőt, némi kéjes keserűség érzete fogott el. Mindenfelé hó és fagy. Az utsanczokban jég réteg áll, a száraz haszart egyensúlyozza a zöld fenyők örök ifjuságát, bokrok megfosztva lombjaiktól, szomorúan merednek égfelé, mindenfelé a halál mozdulatán némaság, lábam alatt néhány száraz levél zörög, melyből egyes hópolyhek szállingóznak alá, semmi kilátás, komor minden, nincs előttem a nagy tér, nincs világosság... Ez erdő lelánczolt szelleme, az unalom átka alatt látszék szenvedni.

Mind előbbre hatoltam az erdei ösvényen. A fenyők alá tekintettek reám s kérdezték egymástól, vajjon mi szándékom lehet? mit akarok itt köztük. Fellettem ama helyet, mely előttem oly szent emléki, lesepertem a havat róla, hogy a hely egészen pusztán állt, letérdeltem eleibe s áhítattal hajtám le fejemet... Itt e helyen élttem legalább és először életemben, vagy legalább hittem, hogy élek. Boldog, imádtott emlékek, soha nem foglak megtagadni titeket!

És oh! Felix, ekkor éreztem egész való-ságában, hogy mi volt ő nekem...

nek. Csak békesség, egyetértés, s a hazában levő népek és nemzetek egyenlősége vezetheti a népeket és nemzeteket, valamint a közösségeket és családokat is boldogságra. Mig a nagyok fenn, s a kicsinyek alatt nem értik meg azt, hogy „a mi nekem nem tetszik, azt ne tedd másnak”, addig semmiféle irányban nem lehet reménye. Legelőször tehát le kell vetkezni az érdeket, az ambíciókat s a kast-arrogantiát, s fel kell öltetni a vallásosságát, erkölcsösséget s igazságot. Kívánja, hogy a nép, a vezetők hagyják el roszt szokásaikat s az erényt feltéve tettekkel és jó példákkal haladjanak elől, mert a nép bizonyosan követni fogja őket. A népvezetőktől, s az intelligens, tanult férfiaktól követésre méltó szép tetteket vár, mert a szép szavakra öpen semmit sem ad.

A „Gaz. Transilv.” azt hiszi, hogy a mi az oláhhval történik, az nem történhetik meg senkivel e földön. — Azt olvassa a lapokban, hogy a bécsi törvényhozó házbán egyik tiróli képviselő azért interpellálta a földmivelési minisztert, hogy mióta a bukovinai g. keleti alapítványi uradalmi igazgatóságot szervezték, egy rakás földet elidegenítettek. Másfelől pedig azt hallja, hogy a legszebb erdők, malmok, regálék, melyeket a g. keleti román egyház a legnagyobb áldozattal tartott fenn, zsidóknak adtak ki haszonbérbe, kikről egész világ tudja, hogy ha valamivel több haszonbért is adnak mint más, az épületeket elrongálják, az erdőket elpusztítják stb. — Az igazgatóság tagjai többnyire mind idegenek, s ez igazgatóság a bukovinai g. keleti egyháznak több más látható és láthatatlan kiadásán kívül, évenként 200.000 frtjába kerül. Ez emberektől nem várhatja, hogy előmozdítsák azon egyház érdekeit, mely egyházhoz ők nem tartoznak. Szeretné, ha ide mind oláhok alkalmaztatnának, de az oláhokat mellőzik, s e mellőzésnek tulajdonítja az oláhoknak Oláhországba való kivándorlását. Felhívja bukovinai olávosít, hogy tudósítsák őt arról, hogy az érsekségnek, mint az uradalom tulajdonosának az igazgatásra s az ellenőrzésre mily befolyása van, s miképpentörténik az, hogy a Vasileo, Petrino, Hurmusache Floridor családok fejei, kiknek ugy az udvarhoz mint a miniszterekhez szabad bemehetésök van, a visszaéléseket megakadályozni nem tudják? —

KÜLFÖLD

Kolozsvár, 1876. április 4.

A ragusai értekezések folyamának megvilágosításául a „P. L.” azon közlést veszi, hogy Rodich bárónak a kormánytól utasítása volt, hogy a felkelőknek lehetőleg közvetlenül értesítésre adja, miszerint Ausztria Magyarország nem szándékozik továbbra elnézni határtartományainak háborgatását s hathatón ajánlja nekik, hogy a hatalmak közvetítésének köszönhető reformokat fogadják el s tegyék le a fegyvert. A montenegrói fejedelem közvetítése

Kiről is beszéltem volt nekéd? Azon nőről, ki egy napon megjelent volt álmaimban. Elbeszéltem-e már nekéd, minő szép, minő bájos volt ő, minő szelidség és erély fektett lelkületében; beszéltem-e már leki vidámságáról, nyugodt bölcseségéről, ama költői lélekről, mely soha sem rajongott s ama józan észről, mely soha sem volt bölcselkedő; e magasztos szellemről, mely szem előtt tartá mindig mennyei fűdét és mégis mosolyogva időzött a földi dolgok mellett?... Alig hogy megpillantottam őt, esoda történt velem: az-élt sorsomat, mint nehéz terít vonszoltam magam után; egyszerre általa éreztem magam ragadtatni s a mesebeli gyermekhez hasonlítottam, ki egy alvó hatyut találva, vállára tette s meggörnyedve a terü alatt, tipeggett tova; ekkor a madár egyszerre felnyitja szemeit, kiterjeszti szárnyait s a gyermekkel együtt felemelkedik a magas egekig... Ilyen volt álomom; de az emberek zajjal jártak körültem, hangosan beszéltek, én felbredtem és most nem látok mást, mint egy borzasztó úrt ezen legeltetem szememeimet.

Egy perczig hangját véltem hallani, mintha egy sürrü bokrozat mellől kiáltaná nevet. Összerezenteztem, felálltam s előre rohan-tam... Nem gondolod-e, hogy e bokor mögöl a halál kiáltott felém, nem ő volt-e oda elrejtőzve, hogy jelentse nekem a napot és órát?...

Felix, oda minden erőlyem, sziládságom, és semmiről sem állok jót többé.

(Folyt. köv.)

által megállapították, hogy a félkelés vezérei, mivel nem mérészelhetnek többé osztrák területre lépni, jöjjenek el Suttorinába s ott a határ szélén várják el Rodichot. A félkelők azt kívánták, hogy ezen és más értekezésekre szabad kíséretük legyen, mit török részről kések voltak teljesíteni, azon kikötéssel, hogy Niksies, Piva és Zubesi erődök akadálytalanul el-látathassanak élelemmel. Midőn Mukhtar pasa Raguzába érkezett, a félkelő vezérek egy levele érte ott, melyben beleegyeztek a fegyverszünetbe s Niksies és más erődök élemezésébe. Mukhtar pasa, Rodich közvetítésével az ellen-szükségkedést megbeszélést (április 10-ig) elfogadta. Rodich viszont a montenegrói fejedelem közvetítését használta fel.

A további történetekről a reggeli távirida bővebben értesít s ebből — mivel a félkelő vezérek a montenegrói fejedelem küldöttjeivel lesznek találkozásiak — szintén kitűnik, hogy a tulajdonképeni közvetítő Montenegro fejedelme volt.

Egészen hihetetlenül hangzik ezen körülmények között s — ha való — nagyon rossz világot vet a török akaratér komolyságára a „P. L.” azon kosztajnicai távirata, hogy épen március 30-án a novii redifek Topola mellett 30 menekült család megtámadták, lemészárolták őket s 160 barmot ejtettek zsákmánnyul. A halottak között 42 férfi van; a többiek asz-szonyok és gyermekek.

Törökország. (A pénzügyi helyzet.) Konstantinápolyból írják a „P. C.”-nek, hogy a török államadóssági czimletek birtokosainak képviselői által előterjesztett pénzügyi terv, melynek alapját az összes török adósságok unificatiója és az államkincstár bizonyos jövedelmeinek e czimletek birtokosainak javára leendő fordítása képezi, egy komoly és nagy részben keresztülvihető pénzügyi terv elemeit foglalja magában. A részletek tárgyalása azonban komoly megfontolást igényel. A porta ennél fogva magát az egyesítés elvét elfogadta; a részletek megállapítását azonban aze tárgyban megindulandó beható tárgyalások eredményétől tette függővé. A legutóbbi napokban egy osztrák pénzügyi tekintélyt vártak Konstantinápolyba, ki a kormánynak egy gazdasági tervet foglalt előterjeszteni, melynek célja a birodalom mezőgazdasági forrásait kiterjeszteni és a rumeliai vasutak kiépítését biztosítani. A kormány komolyan foglalkozik az áprilisi szelvény kifizetésének biztosításával. A jelenlegi pénzügyi helyzettel szemben, melyet a legjobb pénzügyi tervvel sem lehet egy csapással megváltoztatni, nagyon kétséges, vajon fog-e ez a kormánynak sikerülni s azért a kormány azon tervvel foglalkozik, hogy az áprilisi szelvény kifizetését két-három hónappal elhalassza.

Még egy néhány szó borászatunk érdekében.

(Folytatás.)

Nem szándékom az eddigi eredményt kicsinyelni és tagadni azt, hogy pince-egyletünk borait helyesen kezelték, és borai mind Pesten, mind Nagy-Váradon és az ország különböző helyein elismerést vívtak ki magoknak; de ez még csak a kezdet, mely a további terjeszkedésre serkentheti az egyeletet, de arra alig, hogy már most eredeti hivatásán tüllőjön és a borkezelés érdekében nagyszerű építkezésre magának bátorságot vegyen, oly beruházásokba bocsátkozzék, melyeknek jövője, jövedelmessége egyes egyedül borászatként jelenlegi fejlettségére van alapítva. Csekély nézetem szerint az indítvány az egyelet hivatásával nem egybeegyeztethető és minthogy egyáltalában tapasztaltuk eddig is, hogy nagyszerű vállalatok nálunk rendszerint a szakismeret és kellő tájékozottság hiánya miatt nem tudnak virágzásra emelkedni, a pince-egyletnek a terv megvalósítása következtében valami fényes jövőt nem jósolhatok.

Már most áttérve azon kérdésre, fogja-e a pince-egylet, ha gróf Teleki Gusztáv indítványát realizálja, Erdély kitűnő borait a világgal megismertetni, ezt is kétséges kell vonnom, mert nem az ország legkitűnőbb bortermelőire, hanem csak azokra lesz főfigyelme fordítva, kik mustjaikat az ő kezelése alá adták; azt emeli ki ugyan gróf Teleki Gusztáv fel-szólításában, hogy az egyelet szükségleteit a ke-zén levő borokkal választás szerint fogná fedezni, de feltehető-e, hogy azokat mellőzni tudná, kik hozzá bízalommal voltak, borait gond-viselése alá adták, kiknek boraira előleget szerzett és végre, kik alkalmasint számlájokon megadósdottak az egyeletnek? Én azt hiszem, hogy saját érdekében nem és ennél fogva csak azon esetben felel meg feladatának, hogy Erdély kitűnő borait a világgal megismertesse, ha történetesen azoknak volna legkitűnőbb borai az országban, kik az egyelet segédleme nélkül saját lábaikon megállani nem tudnának — és az nem valószínű — mert a szőlőszet az országban évről-évre nagyobb mérvben terjed, a természetnek érdeke fogja magával hozni, hogy a borászatot kifejtés és a pince-egylet-tes nem boldogulhatván, más utakat fognak keresni borait a világ piacára hozni és bizonyosan boraiknak legelőször fogják kiséreiket

megkezdni, a legkitűnőbb borok tehát nem az egyelet, hanem a magánosok pincejéből fognak a világ piacára állittatni és ennél fogva a pince-egylet egy nevezetes hivatásának nem fog megfelelni.

Továbbá feladata a pince-egyletnek, hogy Erdély borait az országon kívül megkedveltesse, az azzal jár, hogy megismerkedjék minden vidéknek kedvenc izével és az ennek megfelelő bort árultassa legnagyobb mennyiségben azon vidéken. A francia borkereskedők erre nagy figyelmet fordítanak és ugyanazon bor-fajt a különböző izlések szerint különböző minőségben küldik messze vidékekre és ezáltal eszközlik boraiknak kelendőségét, az oly borokat pedig, melyeket valamely országban nem kedvelnek, nem erőltetik ugyanott az elárul-tásra. E részben azt hiszem, még igen kevés történt az egyelet igazgatósága részéről, de nem is követelhetjük az idő rövidségénél fogva a választmánytól, hogy az egyelet ezen feladatá-nak is kellő tanulmányozás által már megfelelhetett volna, mert eddigél meg volt köve a keze, nem azt a bort árulhatván, mely legna-gyobb kelendőségnek örvendhetne, hanem csak azt, mely elárulásra megért; egyedül ennek tu-lajdonítható, hogy az eddigi eredményekből nem tájékozhatjuk magunkat bortermesztőkül a felől, mely borfajok kedveltetnek leginkább a fo-gyasztási helyeken és melyek számíthatnak az eddigi tapasztalatok szerint legnagyobb és biz-tosabb kelendőségre. Azonban tartani kell attól, hogy jövőre sem fog ezen feladatnak az egyelet megfelelni, mert épen az indítvány elfogadása által fogja kezét magának továbbra is megkötöni és figyelmét nem azon szőlőfajták boraira fogja irányozhatni, melyek fén a bor-piaczokon nagyobb kelendőségnek örvendenek, hanem egyáltalában csak azok elárulásával fog foglalkozni, melyek vagy már pincejében elkészültek, hogy azokon tulajdon, vagy azokkal, melyek pincejében készültek, hogy azokat értékesítvén, helyet nyisson a későbbi termet-teknek a kezelhetősre és bevehesse pénzeit, me-lyeket ezekre vagy maga, vagy más intézet, de a pince-egylet jóállása előlegezett és me-lyekért a kezelés díjába az illetőknek tar-toznak.

Ezek szerint azt hiszem, hogy bebizonyi-tottam, miszerint az indítvány nem egyre te-hető az egyeletnek megalakulásakor kitűzött céljával, mert a kezébe adott tőkét nem a kereskedés kifejtésére, hanem Erdély kitűnő borai megismertetésére és nem ezek megked-veltetésére fordítja, melyek által a szőlőszet és borászat hazánkban fejleszthető volna, hanem fordítja a borkezelés eszközösére, azon ter-mesztők érdekében, kikről felteszi, hogy bora-ikat sohasem akarják saját pincejökben, pin-czemeszter által kezelteni; kikről azt állítja hogy alig tudják a szüretet bevárni, hogy bo-raikat azonnal értékesíthessék, már pedig az ily természetekkel Erdély borkereskedését soha sem fogjuk megalapítani, mert az ily természetek gondja mindég a mennyiségre lesz irányoz-va és sohase a minőségre, Erdély pedig csak borai minősége által vivhatja ki magának szomszédjai felett az elsőbbséget.

A második kérdés, melyet fentebb ki-tűztünk, az, megbirja-e a pince-egylet azt a költséget, melybe a nagyszerű terv kerül? É-erre is nemmel kell felelnem. Felteszem, hogy a most kibocsátandó 750 részvény elkél, lesz tehát az egyeletnek 300,000 frt tőkéje, ebből fordítson 80 ezer forintot a nagyszerű pince-re és egyéb épületeire, de megköszönheti, ha a terv szerinti épületeit 100,000 frton felépít-heti, lesz ennél fogva egy befektetett tőkéje épü-letekben, melynek jövedelmét elő kell hogy ál-lítsa az üzlet, már most kérdem, miután a fen-maradó 220. ezer forintból megint három részt az az 165 ezer forintot borba kell befektetni mely kezelés alatt legyen, mert a felépítendő pince csak még építetése után négy évre fog palackozható bort előállítani, tehát a tőkének csak egynegyede lesz az, mely forgalmat hoz az üzletbe, az az 55 ezer forint értékű bor-nak kell akkora nyereséget adni, hogy az egész 300,000 ft-nak a jövedelmét kiadja, néz-het-e ki ebből valami haszon a részvényesek-er nézve? Vegyük számításba, mibe kerül a bor kezelése, mert azon állítást, hogy azon esetben, ha a kezelendő bormennyiség több száz ezer vederral, mely idegen édenyekben kétszáz-nál több természet tulajdon, nevezkedik, a költség csak 1000 forinttal szaporodna, tévedé-sen alapultnak kell nyilvánítanom, mivel én azt, hogy egy ekkora bormennyiséget egy pince-mester és tíz munkás el tudjon kezelni, akkor midőn ezeknek még egyéb, magát a borker-eskedést illető teendőik is van, nem tudom elképzelni; vegyük tekintetbe, mekkora teher háromlik az igazgatóságra, mely bizonyosan fárad-sága nagy mérvben nevezkedvén, az eddigi fizetés-sével meg nem fog elégedni; fontoljuk, meg mek-kora mező a károsodásra nézve, melyekért az egyeletnek felelősséget kell vállalni, különben pincezi őreken fognak maradni; és végre gon-doljuk el azon temérdek kellemetlenséget, izet-lenséget, melyet az egyeletnek 200 és több tulajdonossal szemben kell elvállalni, és akkor be fogjuk látni, hogy a terv valóban nagysze-rű, de erőnket felülmúlja, és épen azért a rész-vényeseknek ebből hasznót előre számíthatni nem lehet.

Ha pedig megtörténne, a mi fájdalom annyi intézetnél, hol a visszaélések a mező nem akkora mint ezen vállalatnál, már meg-történt, hogy a kezelés nem hűségezen inté-zetnek, mennyi kártérítési veszteségeknek nézne az egyelet előbe, melyekre nézve alig volna ki-látása a kártalanításra.

Vége lássuk a feltüntetett hasznokat, melyek a terv kivételéből az egyeletre, a ter-mesztőkre és az országra háromlandóknak ál-littatnak:

1) az állittatik, hogy a pince-egylet pincejében nagy mennyiségű bor őszpontosít-atnák és ez által Erdélynek egy állandó nagy borpiacza alakulna. Ez állittásnak valósulása igen kívánatos volna, de nincs semmi valószí-nűség abban, hogy a pince-egylet pincejé va-lamikor borpiacot tudjon alakítani, mert bor-piacznak oly helyeket hívnak, hova a borte-rmesztők borait vagy bizonyos időkben, vagy pedig bármikor beszállítják, minthogy ott bizonyosan borvevőre találunk; ily bor-piacza Erdélynek Kolozsvárt, csak azért mert az egy-let pincejében nagymennyiségű készületlen bor van őszpontosítva, nem lesz. A mi pedig azon borok eladását illeti, melyek a pince-egylet pincejében elkészültek, ezek épen azért, mert az egyelet pincejében vannak és azokat az egyelet nem találta érdemeseknek a megvételre, már bajosabban fognak vevőre találni, ugyanis ki vegye meg ezen borokat a pince-egyleten ki-vül? a belföldi borkereskedők? ez ma nem más mint egy korszmáros, ez pedig még ez időben nem vásárol kész bort, mert ő csak mustot vesz, mint eddig kevés kivétellel a pince-egylet maga is, ehhez jut legolcsóbban, ezen nyerhet még egyszer annyit, mint meny-nyibe az neki került, aztán a fogyasztói talán teljes életükben nem ittak igazi tiszta megért bort, tehát azoknak nincs szükségük az egyelet pincejében kezelt borra és ennél fogva nem veszik meg; gondolhatjuk már most, hogy egy másod- harmadrendű borért, mert feltesszük, hogy az első rendű maga az egyelet nem erezi ki a kezéből, a magyarországi vagy külföldi borkereskedő bejön Kolozsvárra, és ezért a drá-ga vasuti díjt megfizeti, én részemről nem hi-tehem, mert előtte az eladó nem a termesztő lesz, hanem a pince-egylet, s a régi közmon-dás azt tartja, hogy szent ne végy a kovácstól és ennél fogva ezen keesetetés nem fog tel-jesedésbe menni, Erdélynek Kolozsvárt ezen az uton egy állandó nagy borpiacza nem fog ala-kulni, az egyeleten haszon a mit a pinceegylet nagyszerű pincejével elérhet, az abból áll, hogy idővel nem lesz kénytelen mustot vásá-rolni és ennél fogva tőkéje legnagyobb részét gyümölcsözetlen hevertetni, hanem forgathatja befolyó pénzt kész borban, mely hamarabb ér-tekesíthető, de ezen eredményt nincs arányban azzal a risicóval, melylyel a pinceépítés egybe van kötve és megkivántatik hozzá, hogy min-den oly fényesen a mint a tervelők kigondol-ták sikerüljön és épen ebben van nekem két-ségem, s azért igazi hasznát az egyeletnek nem látom a terv elfogadásában, a haszon legfel-jebb a kezelők lesz, kik a nagy mérvű vállalat következtében fizetés felemelést fognának nyerni.

br. Apór Károly.
(Folyt. köv.)

Városi ügyek. Hirdetés.

A m. kir. földmívelés, ipar- és kereske-delemügyi miniszter ur 6. nagyméltóságának 1874. évi mártius 29-ről 5581 szám alatt ki-bocsátott körrendelete alapján felszólítja tanács a marhákat tartó városi gazdákat, hogy a kik marháikat nyári legelőre kiadják-mielőtt azok nak a legelőre kihajtása megtörténik, vizsgál-tassék jól meg, hogy azok egészséges állapot-ban vannak-e? mert beteges marhákat az egészséges marhakkal együtt le-geltetni nem szabad. Mely tilalomnak át-hágó 10 forinttól 20 forintig terjedő pénzbírsággal vagy megfelelő fogsággal fognak büntetett.

A mely gazdának időközben marhájata-ken vagy a mezőn megbetegszik, azt tartozik azonnal bejelenteni, s a ki e bejelentést elmu-lasztja — vagy ezen intézkedés kijátszására — marhájának megbetegedését eltitkolja — azt a felmerülhető károktól nem csak meg-térítési kötelezettség terheli, hanem az a mu-lasztási vagy kijátszási kihágás mérvéhez ké-pest 100 frttól 500 frtig meg fog büntetett.

Sz. kir. Kolozsvár városa tanácsától.
Kolozsvárt, 1876. évi március 31-én.
Simon Elek,
polgármester.

A „KELET” magán-távirata.

Feladatott Budapestén április 4. 10. ó. 30 p. d. e.

Érkezett, április 4. 11. ó. — p. d. e.

A bécsi alkudozások folyamáról ál-lentetés hírek jönnek; az eddigi eredmény nem nagy; tegnap gr. Andrássy is fel-érkezett Bécsbe s ma a királlyal nagytanácsok tartanak.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1876. április 4.

— Bárkit is megver sokszor a sors olyan vádakkal, a melyeket megcáfolni egy önértetes ember méltóságán alól áll. A tűz ha belekap házadba, a víz, ha elsodorja va-gyond, dőghál, ha fenyegeti életed, azt mondd rá, mit valamely alávaló rágalomra, hogy ki nem érdemlett elemi csapás s nyugodt resig-natioval türod sorsodat. Egy ilyen elemi csapás 10 év óta az erdélyi részekben a „Magyar Polgár” című lap; nincs ez idő óta állás és tekintély, még az uralkodó személyt sem véve ki, mely ne szenvedett volna tőle. De ez már nem olyan csapás, melyet különösen a nyilvá-nosság organumai elviselhetnének, ha hallgatsz, rád áll s ugrál feletted, ha illedelmesen vála-szolsz, már csak ezért is a szemed közé szökik s ugyancsak drasztikus szert használj, ha azt akard, hogy csak egy kis ideig is nyugton élj tőle. A hirlap továbbá ezeknek színe előtt működik s ha volna kettő olvasói közt, ki a világá bocsátott rágalomnak hitelt adna, kellelten bár, de ezen két olvasójáért is kénytelen, méltósá-gán alól álló dolgokra is reflectálni. Olvasóink iránti tiszteletből tesszük tehát, midőn a „M. P.” mai számában foglalt hamislelkű ferditő-sekre és rágalmakra szót vesztegetünk. Kije-lentettük a mult alkalommal, hogy a conser-vatív párt férfiai sem lapunk szerkesztőségével sem kiadójával nem alkudoztak a „Kelet” felett, mivel a kiadó jogának sem tartotta azt és fel sem kerestettük, a szerkesztő pedig a tett ajánlatot rögtön visszautasította s így alku-ról beszélni, mely mindkét fél kész s é-gét jelent az egyezkedésre, vakmerő rágalmazás. E nyilatkozatunkra a „M. P.” mai számában a következőket olvassuk: „A z a szeg, melyet a „Kelet” szer-kesztője akkora buzgósággal dugdosgatott egy hét óta, végre mégis csak kiütte ma-gát a zsákból! A „Kelet” mult számából át-vezesszük szíriál szóra a következő sorokat: „Lég-ből kapott gyanúsítás, hogy a „Kelet” tulajdonosával alkudozások történtek volna, ha nem igen is ajánlatot tettek a „Kelet” szer-kesztőjének, kinek tudta és beleegye-zése nélkül a „Kelet” felett senkinek sem áll jogában alkudozni.” — Ezek szerint mi annyiban tévedtünk volna, hogy az állítottuk: hogy a tulajdonossal volt az alku, holott a szerkesztővel folyt. A dolog így elég rendében volna, ha legujabban azt az értesítést nem vennők — hogy a „Kelet” demitije „tévedésen” alapul-hat, mert a „Kelet” tulajdonosával igenis toly-tak alkudozások. Stein János ur 8000 frt. subven-tiót, az összes befolyó előfizetéseket és hirdeté-si díjakat kérte. Olyan forrásból merítjük e hirt mely előttünk bir legalább is annyi hitellel, mint a „Kelet” szerkesztőjének nyilatkozata. Ezekből tehát az sült ki, hogy igen is alkudtak a „Kelet” felett, még pedig nemcsak a kiadó tulajdonos. hanem a szerkesztőjével is, — ez azonban az alku visszautasítás. — Stein ural pedig nem történhetett meg a vásár. A „Kelet” kinjában egy felhasábon pattog a „M. Polgár” ellen, azt állítva, hogy gyanúsítjuk. Ugyan miben gya-núsítottuk? Hisz a „Kelet” szerkesztője maga bevallja kényszerűségeiből, hogy igenis aján-lat tétetett a „Kelet” szerkesztőjé-nek.” Azt a 8000 frt és a többiről szóló alku-ját a kiadónak sem szoptuk a kis ujjunkból. Azt is mondja a „Kelet,” hogy mi a más ke-nyerőre éhezünk. Ugyan hallott-e valaha pól-dát arra a „Kelet” szerkesztője, hogy egésze-ség ember a tüdővészben sinlődő állapotát iri-gyelt volna? A mi pedig ezt az alkudozási historiát illeti, — resteleni lehet: de tagadni céltalan volna. Megtörtént. jobb lesz elfeledni.” Azt hisszük, a józan olvasó első tekintetre átláthatja, mily rossz hiszemiséggel változtat-ta át a „M. P.” meggyalázó alkuvá egy aján-lat visszautasítását, mi a fenforgó körülmények közt csak dicősségre válhatik bárkinek. Mi volna, kérdjük, röstelni valója a „Kelet” szer-kesztőjének, ha egy országgyűlési tekintélyes párt, kellő alappal vagy anélkül, őt nézi ki és tartja képesnek e párt érdekeinek egy tekintélyes hazarészben leendő védelmezésére, és mi rös-telni avagy tagadni valód ma abban, hogy e lap szerkesztője, ki tudvalevőleg nem áll Kroezus hírében, jelengi szerény állásában rögtön visszautasította a fényesebb ajánlatot; mi röstelni valója végül abban a „Kelet”-nek, ha egy párt, mely új lap alapítására is érez ma-gában erőt, dacára annak, hogy a „M. P.” minden új előfizetési idő alkalmával meghuza felette a halálharangot, e „tűdővészben sinlő-dő” lapot mégis annyira hatalmasnak tartja, hogy megnyerésére mindent elkövet? Hogy a „Kelet” mindezek dacára nem adta fel állás-pontját, ismételtük nem érdeme, mert kötele-sége volt, hogy azonban ugyanezen tényt nem tagadva más becsületének bemocskolására le-hessen fordítani, ahoz a „Magyar Polgár”-féle természet is ki kell, hogy tegyen magáért. De a „M. P.” nem áll meg itt, hanem ha-tározott kijelentésünk dacára megfoghatatlan vakmerőséggel ismét azt állítja, hogy a kiadó csakugyan „alkudott” a „Kelet” felett. Nem elég tehát, hogy alkunkat kereszteli a szerkesztő visszautasító nyilatkozatát, hanem meghazud-

tolva a „Kelet”-et az alku kiterjeszti kiadóra is, sőt határozott összegekről is szól. A igalom-gyártás ily merész fajta előtt megállami elvárás az ész. Szükségesnek tartjuk azonban meggyezni itt, hogy azon esetben, ha Stein János urnak joga volna a „Kelet” tulajdona feletti rendel-kezni, természetesnek találunk, hogy me nyom-datulajdonos egyezkednék vállaltai főt, de e joga nem létezik, s most másodsor is fel-hatalmazott bennünket annak kijelentése, hogy a „M. P.” azon állítása, miszerint ő a „Kelet” felett alkudozott volna, merő valótlanság, ha meg a „M. P.” még tovább is fentartja állítását, kiadjón ki egy férfit és Stein János is kiküldt egy, hogy titokban kérdezzék meg azon urat, ki a „M. P.” documentál sárjának egyáltalánjólóg vá-gere:ja közönség előtt pedig csak annyit jönsenek ki, hogy való-e vagy sem a „M. P.” állítása. Ha erre a „M. P.” nem hajlandó a viselje a rágalmazó nevet. Ezekhez végül csak annyit jegyzünk meg, hogy olvasóink tisztában vannak azzal, minő egészségnak örvend a „Kelet”, de ha beteg is volna, inkább óhajt a tüdővészben veszni el, mint erkölcsi betegségekben.

— Elásott gyermek. Válsunkban a hidutezai Kiss-féle háznl az új lakó némi igazításokat szándékoztak tenni, a tövi között a régi kűszöböt is felfeszítették, hgy ujjal cserélhessék ki. Megdöbbenésükre azonban a régi kűszöb alatt egy polákba takai elásott gyermeke találtak. A rendőrségnél jelentés té-tetvén, azonnal kiszállt a helyszínre; a nyo-mozatot megindította. A kis gyermekmintegy másfél éves lehetett, midőn a kegyetlenség-nyem áldozatává vált. Az előjelék od mutat-nak, hogy körülbelül 4—5 éve került el a méltatlan helyre; különben a vizsgálat a vá-rosi rendőrbírónál folyamatban van a rész-leletek az fogja felderíteni.

— Apró tollajok. A helyi ndorség egy 6—7 tagból álló kisebb fajta (vaj-tár-sulatot kerített kézre, melynek tagjai 12—15 évesek s így elég korán hozzá kezdte a nem-telen mesterséghez; most befogatván, hűvösen várják melő büntetésüket.

— A kolozsvári galamb lösz club által f. évi márc. 22-én és április 3-án meg-tartott tévésznyek eredménye. A) Március 22-én. 1.) Megnyitó verseny. Résztvevők: Br. Bánffy Ádám, gr. Bethlen István, gr. Degen-feld Sándor, br. Josika Andor, gr. Lár Jenő, gr. Lázár Vince, gr. Teleky Gé és br. Wesselényi Miklós, Felbocsátott 45 galamb. Elejtett körn belül 19, körn kívül 9. Első díj győztese gr. Lázár Vince, második gr. Degenfeld Sándor. 2.) Bezáró verseny. Részt-vevtek a fennebbiek. Felbocsátott 41 galamb. Elejtett körn belül 18, körn kívül. Első díj győztese gr. Lázár Vince, második br. Wesselényi Miklós. B) Április 2-án. 1.) Meg-nyitó verseny. Résztvevtek: br. Bánffy Ádám, gr. Bánffy Jenő, br. Bánffy György, r. Beth-len István, br. Bornemisza Albert, gr. Degen-feld Sándor, br. Josika Samu, gr. Lár Gin-cze, gr. Teleky Géza, br. Wesselényi Miklós, Felbocsátott 48 galamb. Elejtett körn bel-ül 21, körn kívül 10. Első díj győse br. Wesselényi Miklós, második gr. egenfeld Sándor. 2.) Tévészny. Résztvevtek: r. Bán-ffy Ádám br. Bánffy Farkas, gr. Báffy Jenő, gr. Bethlen István, br. Bornemisza Albert, gr. Degenfeld Sándor, br. Josika Lajos, r. Josi-ka Samu, gr. Lázár Vince, gr. Tely Géza, br. Wesselényi Miklós. Felbocsátott 46 galamb. Elejtett körn belül 16, körn kívül 7. Első díj győztese gr. Teleky Gé; másodi-ké gr. Bethlen István. 3.) Bezáró versy. Részt-vevtek a fennebbiek. Felbocsátott 3 galamb. Elejtett körn belül 9, körn kívül 3. Első díj győztese br. Wesselényi Miklós, másodi-ké gr. Degenfeld Sándor. A néző ön, — mely a nagy közönség részére díjmentesen nyitva áll — az első napon a zord 3. miatt kevesen, de már a második napon töben vol-tak. A választmány nevében Bartil Lajos, titkár.

— Makray László halál. Dáv-ról, április 2-áról írja rendes levelezők: Teg-nap temettük el Felpeszen Makra Lászlót, az itteni közélet egyik előkelő és szágosan ösmert egyéniségét. A szabadságharcban mint honvédduság alezredes és utóbb ez des vett részt. Rettenhetetlen katoná, az erlyi csaták egyik hirneves hőse volt. Az sctmány helyreálta óta 3 országgyűlésen képviselte Hu-nyadmegyét Tisza és Ghyozy Kálmárpártján. A nagyei közéletben erős magyar nezei ér-zülete által vált ki. Mint hajdan a aták te-rén, oly nyíltan és merészen szállott embe a zöld asztalnál a nemzetiségi tulhajtó követé-lésekkel. Nagy és szép családnak vt feje s házi életét a legtisztéletremelőbb csádasság jellemző. Mint polgár és mint csalól egy-aránt fáradhatatlan volt. Halálát is, mely 61 éves korában ugyan, de még teljes éterében verte le, pihenni nem akaró fáradhatlansága okozta. Beszéd-Szolonokban egy tagosísi alka-lmával kapta meg a tudóvszt s még onnan haza jöve, Hátszegre ment valamely törvény-széki tárgyalásra. Ott aztán összeroyott s a leggondosabb orvosi segély is késő v. Teme-tésén a vidék népe, különböző feleletek lel-készei, Hunyadmegye tisztikara, a drái hon-védőség és törvénys- tagjai, Dév Vajda-

